

[Oluf Pedersen.]

Betingelse for et ordnet Pengevæsen. Pengenes Værdi afhænger jo ikke af, hvad der staar bag ved Sedlerne. Derfor kom Sedlerne ikke i Pari i Bankens første Tid trods deres Sikkerhed i Grundejendom, fordi der var for mange af dem. Man opnaaede først at faa dem i Pari i Forhold til Mønten, dengang man inddrog tilstrækkelig mange af dem.

Guldindløseligheden havde den gode Virkning, at den tvang Banken til ikke at lave for mange Sedler, og da Guldprisen laa nogenlunde fast i Forhold til andre Varepriser, gav dette et ærligt Pengevæsen med et ret konstant Prisniveau. Men da Guldindløseligheden blev ophævet, var denne Kontrol borte, og dette misbrugte Nationalbanken. Seddelmængden, som var 157 Mill. Kr. i 1914, steg indtil Juli 1920 til 541, og trods det at Gulddækningen steg fra 78 til 258 Mill. Kr. og stadig var ca. 50 pCt. af Seddelmængden, faldt Sedlernes Guldværdi til under 60 pCt. af Pari, og Pristallet steg til 262. I Stedet for at modvirke Prisstigningen, kom Seddeludstedelsen til at øge denne, og vi stod i 1925 med Detail- og Engrospriser paa godt 200. Samtidig hermed var Ejendomspriserne og dermed Gælden samt Lønningerne og Skatterne steget.

Da fandt man pludselig paa, at nu vilde man igen have en ærlig Krone; saa satte man ind med Indskrænkning af Seddelomløbet. Det faldt fra 494 Mill. Kr. i Oktober 1924 til 394 Mill. Kr. i Oktober 1926. Derved drev man Kronen op. Prisen paa Landbrugsvare faldt, og reelt set skete der under denne Udvikling dette, at Gælden blev fordoblet, at man efter at have været nede ved den lave Krone kom op i Pari igen, men med en Gældsforøgelse for det danske Erhvervsliv paa en saa svimlende Sum som ca. 4 Milliarder Kroner. Og der var det mærkelige og skæbnesvangre Forhold, at ikke blot fik man forøget Gælden, men de almindelige Erhvervsvilkaar er ogsaa blevet forrykket ved den Kronepolitik, der er ført.

Forholdet blev imidlertid dette, at vi fik en lav Krone, naar det gjaldt de Varer, som skulde købes, naar det gjaldt Detailpriserne, medens vi fik en høj Krone, naar det gjaldt de Varer, som skulde sælges. Man naaede at faa Landbrugets Pristal drevet ned fra 200 til 100 samtidig med, at Detailpristallet kun faldt fra godt 200 ned til 160. Efter min Opfattelse er det den Bank, som nu skal afløses, der har et stort Ansvar for denne Udvikling af Pengevæse-

net; selv om Politikere og Rigsdag jo utvivlsomt ogsaa har deres Del af Ansvaret, maa det alligevel siges, at Banken har brudt sine Forpligtelser, og i Betragtning af dette var det ikke urimeligt, om hele Historien kvit og frit overgik til Fællesskabet.

Den Udvikling, som fulgte af Falskmøntneriet, førte til en mægtig Gæld, og Vanskelighederne blev øget gennem Politikernes Skatteudskrivning. Trods det, at der nu er forløbet omkring en halv Snes Aar, er vi dog ikke naaet til en økonomisk Tilpasning. Vel har man siden suspenderet Guldmøntfoden, men der er sket det, at selve Guldets Pris er spekuleret i Vejret, saaledes at Landbrugspriserne stadig ligger nede paa det samme Niveau som omkring 1914, paa under Halvdelen af, hvad de var i 1924. Og de Folk, som taler saa meget om, at der har fundet en Kronesækning Sted, bør erindre, at gør man det op i Guld, er det rigtigt, at der har fundet en Kronesækning Sted, men gør man det op i Varepriser, er det ikke rigtigt.

Det forfærdelige ved det er, at medens Producenterne, som gerne vil have en lav Kronesækning med høje Varepriser, reelt har faaet en høj Kronesækning med lave Varepriser, saa har Forbrugerne, som gerne vilde have en høj Kronesækning med lave Varepriser, faaet en lav Kronesækning med høje Varepriser. Dette er ødelæggende, og at disse Forhold opretholdes, skyldes utvivlsomt i første Linie Skattesystemets Mænd. Det er dette System, som er vort Erhvervslivs Ulykke.

Jeg vil gerne have Lov til her, hvor det drejer sig om dette vigtige Spørgsmaal, at fremdrage nogle enkelte Eksempler, der understreger den Prisudvikling, som, sikkert ikke mindst paa Grund af Pengepolitikken, har fundet Sted gennem Aarene. Tager vi Priserne paa Landbrugsvare, saa viser Noteringerne, at der for Hvede, som i 1914 kostede 14 Kr., er sket et Prisfald i Noteringen ned til 10³/₄ Kr. Men samtidig med dette Fald i Noteringen paa Landbrugsvare, er Prisen paa Franskbrød ifølge den officielle Statistik steget fra 36 Øre til 69 Øre. Tager man Byggen, saa er Prisen faldet fra 13 Kr. til 12 Kr., men samtidig er Byggryn i Detailhandelen steget fra 25 til 30 Øre og Hvidtøl fra 9 til 24 Øre. Og den samme Linie ser man, hvis man tager andre af Landbrugets Varer.

Men det gælder ikke alene disse Varer, som vi selv producerer, det gælder ogsaa de indførte Varer, at ogsaa der har Skattesystemet medvirket til en daarlig Prisudvikling i Forbindelse med den førte Penge-